

Centrá15 – szakmai tájékoztatás

A **Centrá15** elnevezésű *Közép-Európai Kompetencia Keretrendszer Iskolavezetőknek* öt ország (Ausztria, Szlovákia, Csehország, Szlovénia és Magyarország) 2008 óta tartó nemzetközi együttműködésének a keretében készült, melyet a Tempus Közalapítvány koordinált. Jelenlegi formáját az Európai Bizottság támogatásával megvalósult *International Co-operation for School Leadership* c. 2011-12-es projekt során nyerte el.

A Centrá15 nevű közös fejlesztésű kompetencia keretrendszer egy kutatás-fejlesztési eredmény, és ebben a minőségében nem egy azonnali használatba vehető vezetői kompetenciamodell. A keretrendszer esetleges használatához, az azt bemutató kötet – *The Art and Science of Leading a School* (szerk. Révai, Kirkham, 2013) – több szempontú ajánlást és lehetséges eszközfejlesztési irányokat fogalmaz meg¹, azonban használati útmutatót konkrét alkalmazáshoz nem ad. A Centrá15-öt megalkotó konzorciumi partnerek az eredményeket közlétező kiadványban két olyan szempontot is kiemelnek, melyek a rendszer felhasználásakor nem hagyhatók figyelmen kívül:

- a kompetenciák megfogalmazásánál az angol mint közvetítő nyelv jelent meg, a partnerek között is komoly kihívást jelentett a terminológiák egyértelmű használata és a kölcsönös érthetőség (a könyvben egyébként egy szöszedet is segíti a szakkifejezések értelmezését)
- a keretrendszer nem köthető közvetlenül egyik fejlesztő partnerország oktatási rendszeréhez sem, hanem egy független, a modern oktatási elméleteket és közös európai értékeket tükröző rendszer.

A fentiek alapján a Centrá15-ben felvázolt öt területhez tartozó kompetenciamegfogalmazások orientációt jelenthetnek a különböző fejlesztésekhez, azonban a használatba vételhez a modell adott kontextusra való adaptációja, valamint további eszközök fejlesztése szükséges.

A fent említett kiadvány több ponton hangsúlyozza, hogy a keretrendszer egy referencia vagy kommunikációs eszköz, melynek elsődleges szerepe, hogy értékes párbeszédet és reflexiót generálhat az iskolavezetők munkájáról a gyakorlat, a kutatás vagy a szakpolitika szakértői között. A Centrá15-re mint kutatási eredményre a projekt részeként a partnerek, valamint a partnerországok különböző oktatási szereplői is reflektáltak, és többek között az alábbi kritikákat és javaslatokat fogalmazták meg:

- a kompetencialeírás összes kritériumát lehetetlen teljesíteni;
- a modern megközelítés szerint az iskolavezetés nem egy ember heroikus munkáját jelenti, hanem egy vezetői team közös munkáját, így a keretrendszer sem feltétlenül értelmezhető az iskola igazgatójára;
- lehetséges fejlesztési irányként sztemderdek, azaz több szinten (pl. kezdő, néhány éve a pályán lévő, ill. tapasztalt iskolavezetőre) megfogalmazott elvárások is társíthatók a rendszerhez;
- a keretrendszer oktatási rendszerektől való függetlensége miatt az esetleges alkalmazásánál az adott ország oktatási rendszerére való adaptáció nélkülözhetetlen;

¹ A kötet letölthető [innen](#) (bővebben: www.iskolavezetes.tka.hu), ill. korlátozott példányszámban megrendelhető Révai Nóránál (nora.revai@tpf.hu; info@tpf.hu).

- konkrét eszközök fejlesztésének híján fennáll a veszély, hogy a keretrendszert nem megfelelő célra használják, vagy visszaélnék vele.

A keretrendszerre a partnerek egy saját vezetőképző program kontextusában is reflektáltak, ennek keretében Magyarországon két programban kísérleteztek a Centrál5 lehetőségeivel: a Debreceni Egyetem vezetőképzőjében, valamint a Közoktatási Vezetőképző és Továbbképző Intézetben (KÖVI). A kompetencia keretrendszer vezetői önértékelésben való használatának érdekes kísérlete történt meg oly módon, hogy a képzésben részt vevő hallgatók a Centrál5 részletes leírása alapján készítettek önértékelést, majd egyéni fejlesztési tervet, építve arra, hogy a képzés hol és milyen módon támogatja a fejlődésüket. A RaDAr (Role Diagramatic Approach) nevű HR modell alkalmazásával a KÖVI képzési programjának elemzése és fejlesztési javaslatok megfogalmazása történt meg. Egy másik alkalmazás a sikeres vezetők jobb gyakorlatának megértését segítette. A Centrál5 fejlesztése során a RaDAr-t összehasonlításokhoz, a fejlesztési folyamat validálásához is felhasználták. Maga a RaDAr azonban nem képezi részét a Centrál5 keretrendszernek. Az alkalmazás részleteiről az angol nyelvű kötetben tájékozódhat.

A partnerek által elsődlegesen javasolt alkalmazási területek az iskolavezetők önértékelése és önfejlesztése, szakmai támogatásuk, melynek során a Centrál5 viszonyítási keretként támogathatja a kommunikációt, valamint vezetőképző programok fejlesztése és a meglévő képzési programok értékelése, illetve további kutatások végzése.

Elérhetőség, bővebb információ:

A Centrál5 eredeti angol nyelvű változata, illetve a magyar fordítása a Tempus Közalapítvány [Oktatásképzés honlapjáról](http://www.oktataskepzes.tka.hu) (www.oktataskepzes.tka.hu) tölthető le, az eredményt bemutató kötet pedig a Közalapítvány [elektronikus könyvtárában](http://www.tka.hu) (www.tka.hu >> Könyvtár >> 2013) érhető el.

Hivatalos hivatkozási forma:

- a tanulmányra:

Révai, N., Kirkham, G. A. (szerk., 2013): The Art and Science of Leading a School – Centrál5: Central European view on competencies for school leaders. [Az iskolavezetés tudománya és művészete – Centrál5: Az iskolavezetők kompetenciái közép-európai megközelítésben] Tempus Közalapítvány, Budapest.

- magára Centrál5 kompetencia keretrendszerre:

Centrál5 - Közép-Európai Kompetencia-keretrendszer Iskolavezetőknek (elérhető angol és magyar nyelven a fent megadott webhelyeken).